

ประโยค ป.ธ.๙
แต่ง ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

—◆—

การณวลิกตา แปลตามพยัญชนะว่า ความเป็นผู้เป็นไปในอำนาจแห่งเหตุ เรื่องอันเกิดขึ้นซึ่งเรียกว่าการณนั้น ย่อมมีช่องทางสื่อแสดงความจำเป็น หรือเหมาะสม ที่บุคคลจะพึงกระทำอย่างไรอยู่ในตัวทุกเรื่อง ผู้กำหนดเห็นความจำเป็นหรือความเหมาะสมนั้นแล้ว ประพฤติกระทำไปเท่าที่จำเป็นแลตามเหมาะสมตามควรนั้น ไม่ฝ่าฝืนดิ้อริ้น ทำไปตามความพอใจตน อันเป็นการล่วงล้นกว่าจำเป็นไปก็ดี นอกเหนือความเหมาะสม ความควรก็ดี นี้เรียกว่า การณวลิกโก ผู้อยู่ในอำนาจ แห่งเหตุ ฯ กิริยาที่เป็นเช่นนั้น ชื่อว่า การณวลิกตา ฯ

คุณชื่อนี้ บัณฑิตในพระพุทธศาสนานิยมยกย่องว่า เป็นคุณสมบัติสำคัญของ บุคคลผู้มีบุญญาภินิหาร พึงเห็นในคำพระอรธกถาจารย์ปรารภพระอานนทเถรเจ้า กล่าวไว้ว่า ปุณฺณวณฺดา นาม การณวลิกา โหนฺติ ชื่อว่า ผู้มีบุญทั้งหลาย ย่อมเป็นผู้ อยู่ในอำนาจแห่งเหตุ ฉะนั้น ฯ จริงอยู่ บุคคลได้ชื่อว่า ผู้มีบุญ ก็เพราะได้บำเพ็ญ คุณความดีมาแล้วมาก อันความดีย่อมเป็นการที่ทำยาก เพราะเป็นการทวนกระแสใจ ผู้ฝ่ากระแสนั้นทำความดีได้ ก็เหมือนพายเรือทวนกระแสน้ำอันเชี่ยว ผู้มีน้ำใจไม่เด็ดเดี่ยวก็ทำไปไม่ไหว แต่การที่อุตสาหะทำความดีไป ย่อมเป็นอุบายเพาะกำลังใจไปด้วยกัน ดุจชนผู้หมั่นขยันประกอบภารงาน ก็เป็นอันทำการกายบริหาร ซึ่งเป็นฐานให้เกิดกำลังกายไปในตัว ฉะนั้น เมื่อบากบั่นทำความดีไปนาน ๆ ใจย่อมเคยชินต่อความยากลำบาก แลหน่ายจากอกุศลโทษมาอภิรมย์ในกุศลกิจ อันเป็นคุณประโยชน์ โดยมีต้องเคี้ยวเชียว เป็นพลอินทรีย์ขึ้นในสันดาน ชื่อนี้เป็นปัจจัยแห่งภินิหาร คือ คุณเครื่องทำใจให้เด็ดเดี่ยวมั่นคง อันนำส่งบุคคลนั้นให้ถึงความยิ่งใหญ่ ผู้มีอำนาจทางใจเห็นปานนั้น จึงอาจเป็นผู้มั่นอยู่ในคุณ คือ การณวลิกตา ไม่ฝ่าฝืนอำนาจ กล่าวคือความจำเป็นที่ประกอบด้วยความสมควรแห่งเหตุการณนั้น ๆ เพราะใจเคย อดทนทำความดี แลชินต่อความยากลำบากมามาก ไม่ยากที่จะทำแลทน ฯ อันความที่ได้

ทำบุญกุศลไว้ ย่อมเป็นปัจจัยแห่งอภินิหาร อันเป็นฐานแห่งการณวสิกขา ดังนี้ บัณฑิต
จึงนิยมไว้ว่า ความเป็นผู้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุ เป็นคุณสมบัติพิเศษแห่งท่านผู้มีบุญญาภินิหาร
ด้วยประการฉะนี้ ฯ

สมเด็จพระชินสีห์สัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบริบูรณ์ด้วยพระบุญญาภินิหาร
พุทธบารมี จึงทรงถึงพร้อมด้วยการณวสิกขาคุณนี้เป็นอย่างยอดเยี่ยม ไม่มีผู้อื่นเทียมถึง
พึงสันนิษฐานเห็นได้ในพระปฏิปทานั้น ๆ ฯ

—◆—
ให้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๙

แต่ง ไทยเป็นมคธ

พ.ศ. ๒๕๔๖

การณวสิกตาคติ ปเนตถ ๑ การณสสุ วเส วตตตติ การณวสิโก ตสสุ ภาโว
การณวสิกตา ๑ ตตถ การณํ นาม โยโกจิ อุปฺปนฺโน เหตุ ๑ ตํ สพฺพํ อุปฺปชฺชมานํ
กตตพฺพยฺยตตกสงฺขาตํ กรณียภาวํ สุเจติ ๑ โย ตํ ปฏฺฐิสลฺลิจฺจชิตฺวา ตทฺนุโลมิกํ กิจฺจํ กโรติ
น มานถุโร หุตฺวา ตํ อติกกมิตฺวา อตฺตโน ยถารุจฺยา กโรติ อยํ การณวสิโก นาม
ตาทิสฺสสุ ภาโว การณวสิกตา ๑

อยํ การณวสิกตา พุทฺธสาสเน ปณฺฑิตเตหิ ปุณฺณภาณินฺหาริกานํ คุณวิเสสโตติ
วุตฺตา ๑ อิทฺเมตถ ทฏฺฐพฺพํ ยํ อานนฺทคฺคเณํ อารพฺก ฐมฺมปทฏฺฐกถายํ ปุณฺณวณฺดา นาม
การณวสิกา โหนฺตติ วุตฺตํ ๑ ตถา หิ ปุทฺธเพทฺตปุณฺณวตา ยสฺสสตฺถิ โส ปุณฺณวณฺโต นาม ๑
ปุณฺณํ นามตํ ฌิเยน ปฏฺฐิสโตย นาวาปาชนวํ ทุกกโร โหติ ปุณฺณกิริยา หิ โลกสฺส
ปฏฺฐิสโตปวตฺตวฺจํ ตํ อนวฏฺฐิตฺตจฺจิตฺเตน โลภาทโถกฺกิตฺเตน น สกฺกา กาทุํ ๑ โย ตาทิสํ โสตํ
อติกกมฺติ โส สุเชน ปุณฺณํ กโรติ อนฺุสโตย นาวํ ปาเชนโต วีย ๑ ยํ อุตฺสาหปฺปโต
ปุณฺณํ กโรติ ตํ ตาย กิริยาย สห เอกโต จิตฺตพฺลุปาทนฺุปายวฺจํ ๑ ยถา หิ อฏฺฐาเนน
กมฺมนฺุเต ปุณฺณชฺนฺุโต กายพฺลุปาทนฺุวฺจํ กายปฺริหารเมว กโรติ นาม เอวํ สมฺปทฺมิทํ
ทฏฺฐพฺพํ ๑ ปฺนปฺปฺนํ อฏฺฐาเนน ปุณฺณํ กโรนฺุตสฺส จิตฺตํ กิจฺจสฺส วิสฺสาสมฺมาปฺชฺชติ น
อกฺุสเลสุ ฐมฺเมสุ อภิรมฺติ กุสเลสุเยว ฐมฺเมสุ อภิรมฺติ เอวํ จิตฺเต วิริยนฺุทฺริยํ อุปฺปชฺชติ
ยํ จิตฺตสฺส ทพฺพปติฏฺฐิตฺทภาวปฺจฺจโย โหติ ฌเยน สมฺปนฺโน อธิปฺจฺจํ ปาปฺณาติ ๑ เอวฺวโร
วิริยนฺุทฺริยสมฺปยุตฺตจิตฺโต การณวสิกตาย ปติฏฺฐาตุํ สกฺโกติ น ตํตํการณสฺส กรณียภาวํ
อติกกมฺติ ๑ จิตฺตํ หิสฺส ทิมฺมทฺฐานํ ปุณฺณกิริยาย ชนฺุติคตปฺพหํ กิจฺจสฺส จ วิสฺสา
สปตฺตปฺพหํ ฌเยน น ทุกกโร ปุณฺณํ กาคฺคฺคเณว ชมิตฺคฺคเณว ๑ อิติ ยสมฺมา ปุทฺธเพทฺตปุณฺณวตา
การณวสิกาปฺจฺจปฏฺฐาณวฺจํ อภินฺุหารสฺส ปฺจฺจโย โหติ ตสมฺมา การณวสิกา
ปุณฺณภาณินฺุหาริกานํ คุณวิเสสโตติ วุตฺตา ๑

ยสุมา สมมาสมพุทโธ อนนกุลญญากีนีหารสมุปนโน โหติ ตสุมา อนุตตราย
การณวลีกตาย สมปิโต โหติ อสโม อสมสโม อปฺภิโม อปฺภิกาโค อปฺภิปุคฺคโล ฯ เอกถ
จ สนนฺธิฐานํ ตสฺส พุทฺธคฺคจฺริยาทีสุ ทฎฺฐพฺพํ ฯ

พระธรรมกิตติวงศ์ สุรเตโช วัดราชโอรสาราม แต่ง
สนามหลวงแผนกบาลี ตรวจแก้.